

Binnen de vaste commissie voor Economische Zaken hebben enkele fracties de behoefte een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen aan de minister van Economische Zaken over de Informele Energieraad, die van 19-20 september 2013 zal plaatsvinden in Vilnius, Litouwen. De volledige agenda is opgenomen aan het einde van het verslag.

De voorzitter van de commissie,
Hamer

De adjunct-griffier van de commissie,
Van Bree

Inhoudsopgave

I.	Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
	Vragen van de leden van de VVD-fractie	2
	Vragen van de leden van de PvdA-fractie	3
	Vragen van de leden van de D66-fractie	4
II.	Antwoord / Reactie van de minister	6
III.	Volledige agenda	6

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de stukken behorende bij het schriftelijk overleg over de Informele Energieraad d.d. 19-20 september 2013 in Vilnius. Zij hebben daarover nog een aantal vragen.

Op de eerste dag van de Informele Raad zal worden gesproken over de externe dimensie van het Europese energiebeleid. De minister geeft aan dat Nederland ten aanzien van dit onderwerp een genuanceerdere positie kent dan een aantal andere in het bijzonder Oost-Europese lidstaten, maar dat Nederland achter de conclusies hierover staat van de Europese Raad van mei dit jaar. Die conclusies roepen op tot meer samenhang en een betere afstemming van het externe EU-energiebeleid door onder meer te garanderen dat akkoorden met de belangrijkste leverings- en doorvoerlanden volledig stroken met de wetgeving van de interne markt. Dit draagt ook bij aan de verbetering van de concurrentiepositie van de EU. Daarnaast ziet de minister meerwaarde in acties op Europees niveau bij een energiecrisis, zoals de gascrisis van 2009, of bij het bevorderen van de veiligheid van kerncentrales. Daarbij schrijft de minister dat hij wel hecht aan een goede balans tussen nationale en bilaterale belangen enerzijds en gecoördineerde EU-inzet anderzijds. De minister gaat hier echter niet nader op in. De leden van de VVD-fractie vragen daarom hoe hij die balans denkt te bereiken. Waar ligt wat hem betreft de grens inzake het geven van bevoegdheden aan de EU? Wat zijn op dit moment de belangrijkste verschillen in de opstelling van Nederland en die van de EU? Welke toekomstige knelpunten zijn te voorzien?

De leden van de VVD-fractie lezen dat op de tweede dag van de Informele Raad zal worden gesproken over het vervolmaken van de interne energiemarkt in 2014. Het gaat hierbij over de implementatie van de richtlijnen uit het in 2009 aangenomen «derde energiepakket» door alle lidstaten, maar ook door nog bestaande regionale knelpunten op te lossen in de vorm van Projecten van Gemeenschappelijk Belang (PCI's) waarvoor financiële steun uit de EU beschikbaar komt. De lijst met PCI's, waarvoor Nederlandse netbeheerders drie projecten hebben aangedragen, zal in oktober 2013 worden vastgesteld. Het European Environmental Bureau (EEB) heeft de Commissie in juni 2013 een brief gestuurd met kritiek op het selectieproces voor deze PCI's, dat in de ogen van het EEB niet transparant genoeg is en dreigt te leiden tot de selectie van enkele projecten die het milieu schade toebrengen. Deze leden vragen de minister hoe hij tegen deze kritiek van het EEB aankijkt. Is de kritiek van het EEB ook van toepassing op de vanuit Nederland ingediende projecten? Passen die projecten in het nationale energiebeleid? Is de minister tevreden over de transparantie van het proces en de deelname vanuit Nederland?

Op de vorige Informele Energieraad van april 2013 was de winning van onconventionele olie en gas (met name schaliegas) een onderwerp van gesprek. Het voorzitterschap concludeerde toen dat er kansen zijn, zoals het versterken van de voorzieningszekerheid en de concurrentiekracht van de EU en het verminderen van de CO₂-uitstoot (minder import van kolen). Maar dat er ook uitdagingen zijn, zoals de mate van bevolkingsdichtheid, de veiligheid en publieke acceptatie. De Commissie en een aantal andere lidstaten doen momenteel nader onderzoek, net als in Nederland is gebeurd. Is de minister voornemens om zijn Europese collega's uit de lidstaten en van de Commissie op de hoogte te brengen van de uitkomsten van het Nederlandse onderzoek of is dit wellicht al gebeurd? Is de minister betrokken bij de discussies, die hierover binnen de Commissie en in andere lidstaten worden gevoerd? In hoeverre mengt de minister zich zelf in dit debat? Kan de minister een overzicht geven van de schaliegasplannen en de ontwikkelingen in omliggende EU-lidstaten?

De leden van de VVD-fractie lezen verder dat de Commissie een presentatie zal houden over de voorlopige resultaten van de consultatie over het groenboek over het klimaat- en energiebeleid voor 2030. De Nederlandse conceptreactie op dit groenboek, waarvoor de deadline 2 juli 2013 was, is nog niet verstuurd, omdat het kabinet eerst de resultaten van het SER-akkoord erin wil verwerken. Nu het SER-akkoord is ondertekend zijn deze leden benieuwd wanneer de Nederlandse reactie op het groenboek komt. Wordt er nog wel geluisterd naar de Nederlandse reactie nu deze zo ver na de deadline zal worden ingestuurd? Op welke andere wijze zal de minister de komende tijd de dialoog met de Commissie aangaan over de ontwikkeling van de in het groenboek geopperde voorstellen? Op welke manier zal de minister het recent gepresenteerde onderzoek naar de winning van schaliegas in de Nederlandse reactie op het groenboek verwerken?

Met belangstelling hebben de leden van de VVD-fractie het BNC-fiche gelezen over het EU-voorstel om de Richtlijn Nucleaire Veiligheid te wijzigen, dat het toezicht op nucleaire installaties onafhankelijker en effectiever moet maken. In het fiche verwijst het kabinet naar de unaniem aangenomen motie van de leden Vos en Leegte (Kamerstuk 32 645, nr. 48), waarin wordt opgeroepen tot instelling van een onafhankelijke autoriteit voor het toezicht op kernenergie. Het voorstel geeft in feite een uitwerking van die motie, zo schrijft de minister. In april 2013 schreef de minister in zijn reactie op de motie van de leden Vos en Leegte dat hij van plan was de Kamer in september 2013 nader te informeren over zijn plannen. Verloopt de uitwerking van de plannen nog volgens deze planning? Leidt dit fiche en/of de onderhandelingen daarover momenteel in Brussel tot bijstelling van zijn plannen?

Vragen van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met instemming kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Informele Energieraad. Deze leden zijn over het algemeen positief over de inzet van de minister. Zij hebben nog enkele opmerkingen en vragen.

Deze leden zijn tevreden over de inzet van Litouwen om tot meer interconnectie te komen. Welke verbindingen tussen Nederland en onze buurlanden acht de minister de komende jaren nog noodzakelijk? Worden deze verbindingen ook concreet gerealiseerd?

Deze leden constateren dat er een presentatie gegeven zal worden over de energie- en klimaatdoelen voor 2030, maar dat hier nog geen gedachte-wisseling over plaats gaat vinden. Op welke termijn gaat dit wel gebeuren

en op welke termijn moeten doelstellingen uiteindelijk worden vastgesteld? Deze leden hechten eraan te vermelden dat zij graag spoedige voortgang zien op dit terrein.

Deze leden hebben, gezien het SER-akkoord, begrip voor de late reactie van de minister op het groenboek. Op welke termijn kan de Kamer de inzet van de minister verwachten?

De leden van de PvdA-fractie zijn tot slot tevreden over het voorstel van de Europese Commissie met betrekking tot de Wijziging van de Richtlijn Nucleaire Veiligheid. Dit voorstel voor onder meer grotere transparantie en onafhankelijkheid sluit volgens de minister goed aan bij zijn plannen om te komen tot een onafhankelijke autoriteit in Nederland. Wat is daarvan de stand van zaken op dit moment, zo vragen deze leden.

Vragen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Informele Energieraad in Vilnius. Deze leden benutten dit schriftelijk overleg graag om nog een aantal vragen te stellen over de inzet van de minister in Europees verband.

Externe dimensie van het EU-energiebeleid

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van het onderscheid dat de minister aanbrengt tussen «strategische energierelaties», waarbij een duidelijke meerwaarde bestaat voor een gecoördineerd extern energiebeleid en het eigenstandige onderhouden van zelfstandige economische en politieke relaties met derde landen, zeker als bredere (economische) belangen, handelsbelangen en de Nederlandse positie als «Gasland» aan de orde zijn. Deze leden vragen de minister of hij nader in kan gaan op de vraag waar de scheidslijn ligt tussen relaties die primair via gecoördineerd extern energiebeleid ingevuld moeten worden en welke primair nationaal ingevuld zouden moeten worden. Kan de minister aangeven of de relaties met Rusland, Noorwegen, Algerije en Azerbeidzjan in de eerste of de tweede categorie vallen, en wat voor gevolgen dat heeft voor de wijze waarop de relatie wat de minister betreft zou moeten worden ingevuld? Hoe borgt de minister dat dit Europese optreden en de Nederlandse stellingname hand in hand kunnen gaan? Wordt bijvoorbeeld ingezet op de detachering van Nederlandse (hoge) ambtenaren bij de Europese Commissie op gasgebied?

De leden van de D66-fractie vragen de minister of hij de Kamer tijdig nader kan informeren over de mogelijke inhoud van de conceptconclusies van het Voorzitterschap.

De leden van de D66-fractie vragen de minister wat de voor- en nadelen zouden zijn van individueel lidmaatschap van het Internationaal Energie Agentschap (IEA) ten aanzien van een eventueel gemeenschappelijk lidmaatschap via de EU.

Interne energiemarkt

De leden van de D66-fractie vragen de minister hoe Nederland ervoor staat met betrekking tot het implementeren van de relevante Europese wet- en regelgeving. Zijn er naast de Energiebesparingsrichtlijn nog andere voorbeelden waar Nederland op achterloopt?

De leden van de D66-fractie vragen de minister meer helderheid te geven over zijn inzet met betrekking tot de PCI's. Welke projecten steunt Nederland wel en niet binnen Noordwest-Europa en daarbuiten? Zijn er

objectieve en concrete criteria voor een PCI bekend, of criteria die de Nederlandse regering zou willen stellen aan mogelijke projecten? Is er bij de weging van PCI-projecten sprake van een inschatting van Europese Maatschappelijke Kosten en Baten? Wordt er actief ingezet op bijvoorbeeld een Noordzeenet voor wind op zee als PCI? Is een conceptlijst met PCI's al bekend? Zo ja kan de minister de Kamer hierover informeren? Kan de minister aangeven waarom de interconnector Doetinchem-Wesel bijvoorbeeld in aanmerking zou moeten komen voor de PCI-status?

De leden van de D66-fractie vragen de minister of er al meer bekend is over de op hand zijnde nieuwe Mededeling over overheidsingrijpen in de elektriciteitsmarkt, en of de minister een eerste indicatie kan geven van zijn opstelling ten aanzien van de Mededeling? Deze leden vragen de minister of bij de gedachtewisseling over de eigen energiebronnen van de EU ook een discussie over onconventionele olie en gas aan de orde zal zijn. Zo ja, wat is het standpunt inzake schaliegas dat de minister in Europees verband uitdraagt?

Europees klimaat- en energiebeleid 2030

De leden van de D66-fractie vragen de minister of hij kan toezeggen dat hij de Kamer minimaal een week voor het wetgevingsoverleg Energie op 7 oktober 2013 kan informeren over de inhoud van de conceptreactie op het groenboek Europees klimaat- en energiebeleid. Verliest Nederland aan invloed door deze late reactie? Is er in het Pentalateraal Forum overleg geweest over een gemeenschappelijke opstelling met betrekking tot het groenboek?

De leden van de D66-fractie vragen de minister om aan te geven wat bekend is over het krachtenveld met betrekking tot de discussie over een CO₂-doelstelling versus doelstellingen voor zowel CO₂, hernieuwbare energie als energiebesparing in 2030. Ook vragen deze leden de minister of hij kan aangeven wat de opstelling van diverse landen is ten aanzien van hervorming van het Europese emissiehandelssysteem (ETS) via een hogere lineaire reductiefactor. Welke lidstaten steunen deze in steek expliciet of neigen daarnaar?

Deze leden merken op dat de minister in dit kader geen uitspraken doet over energiebelastingen. Is de minister van mening dat Europese minimumharmonisatie van energiebelastingen, bijvoorbeeld op basis van CO₂-inhoud van brandstoffen, een positieve bijdrage kan leveren aan energiebesparing, kosteneffectieve reductie van CO₂-uitstoot en een gelijk speelveld binnen de Europese energiemarkt?

Fiche energietechnologieën en innovatie

De leden van de D66-fractie vragen de minister voor welke vormen van duurzame energie het Europese schaalniveau onmisbaar is om onderzoek en innovatie aan te jagen. Deze leden merken op dat voor de ontwikkeling van veel vormen van duurzame energie, zoals het heien voor wind op zee of de inzet van zonnepanelen op daken, de nationale spelregels sterk wisselen tussen de lidstaten. Vindt de minister dat harmonisatie van dergelijke regels een bijdrage zou kunnen leveren aan de totstandkoming van een grensoverschrijdende Europese markt voor energie-innovatie? Zo ja, waarom is dit geen onderdeel van deze beleidsagenda? Deze leden merken tot slot op dat het veilen van rechten om Nederlandse emissierichtlijn lucht (NeR)-projecten te financieren in principe de CO₂-prijs in het ETS drukt. Deze leden vragen de minister of het klopt dat er nog geen enkel project onder de NeR-regeling van de tekentafel is gekomen, en of het veilen van extra emissierechten om deze regeling te financieren door

het verlagen van de CO₂-prijs niet indirect ten koste gaat van het investeringsklimaat voor klimaatvriendelijke investeringen in duurzame energie en innovatie.

II. Antwoord van de minister

III. Volledige agenda

Brief regering – minister van Economische Zaken, H.G.J. Kamp – 5 september 2013 – Informele Energieraad 19-20 september 2013/ Geannoteerde agenda (Zaaknummer 2013Z16631).

Brief regering – minister van Economische Zaken, H.G.J. Kamp – 24 juni 2013 – Verslag van de Energieraad van 7 juni 2013 (Kamerstuk 21 501-33, nr. 428).

Brief regering – minister van Buitenlandse Zaken, F.C.G.M. Timmermans – 7 juni 2013 – Fiche inzake Mededeling energietechnologieën en innovatie (Kamerstuk 22 112-1633).

Brief regering – minister van Buitenlandse Zaken, F.C.G.M. Timmermans – 30 augustus 2013 – Fiche: Wijziging Richtlijn Nucleaire Veiligheid (Kamerstuk 22 112-1672).